

Euskal Herria independentziazko bidean (20)

(Ikus 2014: *Independentziazko bidean*¹.)

1. *Strong opinions*, iritzi sendoak

Zientzian badaude '*strong opinions*', iritzi sendoak, dauzkaten autoreak.

Ekonomia zientzian ere, baldin eta horrela izenda badaiteke arlo berezi hori, badaude *strong opinions* dauzkaten autoreak², haien artean MMTkoak, alegia, DTMkoak.

Etsenplu batzuk UEUko blogean ikus daitezke³:

- a) Warren Mosler-ek behin baino gehiagotan⁴
- b) Randall Wray-k behin eta berriz⁵
- c) Bill Mitchell-ek maiz⁶
- d) Stephanie Kelton-ek askotan⁷

Literaturan Vladimir Nabokov-ek zertxobait idatzi zuen⁸ horren inguruan.

Gurean, Gabriel Arestik kritika sendoak egin zituen bitzta osoan (okertuta ala ez beste kontu bat da).

Diotenez, diplomatikoa izan behar du norberak. Formak gorde behar omen dira.

Baliteke, baina gero eta ahulago da kritika arlo eta esparru gehienetan eta kritikarik gabe edo kritika oso ahularekin ezin da aurrera joan...

Dena den, eta ekonomiari dagokionez, MMT-koak ez dira batere 'diplomatikoak' ikusi dugun bezala. Zientzialariak, fisikariak batez ere, are gutxiago.

¹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2014/01/01/2014-independentziazko-bidean/>.

² Gogoratu Joan Robinson-en aipua:

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/11/12/joan-robinson/> ("The purpose of studying economics is not to acquire a set of ready-made answers to economic questions, but to learn how to avoid being deceived by economists.")

³ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/>.

⁴ Kasu soil bat aipatzearen, EBZ-ko nagusiaren aurka, M. Draghi-ren kontra: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/11/10/m-draghi-ebc-ko-presidentea-eta-w-mosler/>.

Edo eta Alain Parguez-ek aritzen denean: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/11/12/zirkuitu-teoriatik-dtmra/> ("Professor Alain Parguez immediately picked up on this and added it to his model in his next paper, only to be severely criticized and isolated by much of the 'Circuitist' community for many years! Most came around to accept it over the years...") Zer esan honetaz: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/12/irizpide-ekonomikoa/>? Aski da.

⁵ Ikus, eredu gisa, P. Krugman-en aurka idatzitakoa: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/11/11/defizitak-garrantzitsuak-dira-baina-ez-jendeak-uste-duen-bezala/> edo

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/09/03/krugman-ez-mila-esker/> eta

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/06/04/paul-krugman-eta-randall-wray/>. Nahikoa!

⁶ Etsenplu soil bat: "Ignorance? Denial? Both? in *Bonnie Scotland – ignorance or denial – either way it is fraught* (<http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=25895#more-25895>)

"Denial or ignorance – major changes are required within my profession before it starts to serve the people with sound advice that will advance their well-being."

⁷ Ikus UEUko blogean azaltzen diren hainbat sarrera.

⁸ Ikus <http://www.goodreads.com/work/quotes/521097-strong-opinions>.

Ni ez naiz inor, ez zientzian, ezta ekonomian ere, are gutxiago literaturan.

Orduan, zertarako idatzi?⁹

Zenbait ahalegin egin ditut¹⁰ eta autore hoberenengandik jaso dudana defendatu eta defendatuko dut “otsoen kontra”, gutxienez beste teoria batzuk, beste autore batzuk aurkitu arte...

Bizitzan izan dudan motor bakarra hauxe izan da:

*To know or not to know, that's the question!
Jakin ala ez jakin, hori da arazoa!*

Argi gera bedi: nire ‘etsaiak’ ez dira hemengo ekonomialariak, ezta euskal ekonomialari ezkertiarrak (???) ere.

Nire ‘etsai intelektualak’ hauexek dira: Nazioarteko Moneta Fondokoak, Europar Batasunako eta AEBetako neoliberalak, Nobel saridun ortodoxoak (M. Friedman eta abar) edo eta botere ia osoa ukan dutenak (A. Greenspan eta besteak), ...

Sentitzen dut, baina ene iritziz, ekonomia arloa aztertzeke, Euskal Herrian ez dago inolako mailarik.

G. Arestik bazeukan maila bere arloan, oso altua gainera.

Gero, arlo askotan, gehienetan, maldan behera¹¹ eta abiadura handian joan gara edo eta eraman gaituzte...

2. Puntu onak, bertsolaritza ekonomikorako...

Bertsolaritza sasoian bide gaude... Hala diote.

Hona hemen ekonomia bertsolaritzarako edo agian bertsolaritza ekonomikorako zenbait puntu¹²:

- (i) Austeritatea baztertu behar da
- (ii) Defizit handiagoak bultzatu behar dira ekonomia gehienak zamatzen dituzten ez erabilitako lan-indar masiboak konpontzeko
- (iii) Moneta jaulkitzen duen gobernu batek ez dauka inongo finantza mugarik eta ezin da inoiz dirurik gabe geratu
- (iv) Espazio fiskala hobe definitzen da jaulkitze monetan saltzeko dauden ondasun eta zerbitzu eskuragarri gisa
- (v) Azken horiek dira gobernuak dauzkan ‘modu’ eskuragarriak bere karta sozio-ekonomikoa betetzearren
- (vi) Moneta jaulkitzen duen gobernuak beti eros dezake bere monetan saltzeko dagoen edozer

---

⁹ ikus <http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/excursus-zergatik-idazten-duzu>.

¹⁰ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/zenbait-mugarri-1> eta <http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/ene-bidea-my-way>.

¹¹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/otarra/gizarte-zientziak/ekonomia/excursus-maldan-behera>.

¹² Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=26267>.

- (vii) Hori ere aplika dakieke etorkizuneko erretiro eta osasungintza sistemai: ez dago etorkizuneko inolako finantza mugarik moneta jaulkitzen duen gobernu baterako
- (viii) Kontua da ondasun eta zerbitzu erreal egoki eskuragarriak produktibitate hazkundeak bermatzen dituen ala ez, langile eskuragarri gutxiagorekin: horiek ez dira finantza mugak
- (ix) Defizitak ez dira atzera ordaindu edo itzuli eta gizaldien arteko zamak baliabide errealean eskuragarritasunari daude lotuta¹³

Inplikazioak:

- (a) Espazio fiskala ez da definitzen finantza ratio bezala (kasu, zor publiko ratio gisa)
- (b) Espazio fiskala beti dagokie gobernu bat, bere programa sozio-ekonomikoa betetzearren, erabiltzeko gai deneko baliabide erreal eskuragarriak
- (c) Kontuan eduki behar da kontabilitate nazionalean gobernu defizitak beti ez-gobernuko superabita berdintzen duela eta gobernu superabitak beti ez-gobernuko defizita berdintzen duela¹⁴
- (d) Maiz estatu normal batek defizitak behar ditu¹⁵
- (e) Gobernu defizitak normalak dira, gobernu superabitak atipikoak
- (f) Espazio fiskalak erabili gabeko baliabide errealei egon behar du begira, erabilera produktibora eramateko, gobernu gastu handiagokoa edo/eta zergapetze gutxiagokoa erabiliz.
- (g) Erabili gabeko baliabideak gobernu defizita oso baxua delako edo superabita oso altua delako seinalea da
- (h) Desioa zero galtzea da eta horretarako defizit handiagoa behar da
- (i) Ekonomian giza helburuak jarri behar dira gure pentsamenduaren erdian, Abba Lerner-ek nahi zuen moduan¹⁶

Gogoratu: Gobernuak **beti langabezia tasa bat aukera dezakete** eta berari eutsi.

Puntu jartzaileak, Warren Mosler-ek, hauxe gehitzen du¹⁷:

- i) Zergapetzeren helburua langabezia sortzea da
- ii) Gobernuak zergapetzen du inor ez daukan monetan, dolar australiarrean
- iii) Dolar australiarrean zergapetzeak sortzen ditu ondasun errealean eta zerbitzuen (langabezia) saltzaileak
- iv) Dolar australiarra 'kreditu zerga' da, zeren beraren azken erabilera zergak ordaintzea baita
- v) Hau da, gobernuak dolar australiar bat gastatzen duenean, dolar hori a) zergak ordaintzeko erabiltzen da, eta ekonomiarako galdua da, edo b) ez da berehala erabili zergak ordaintzeko eta ordaindu gabe geratzen da bera erabili arte

¹³ Ingelesezt: "Deficits are not "paid back" and intergenerational burdens are linked to the availability of real resources. *For example*, a generation that exhausts a non-renewable resource imposes a burden on the next generation."

¹⁴ Gainera, "For most nations, the combination of external deficits and a desire by the private domestic sector to save overall, means that the non-government sector will act as a drain on overall spending in relation to income flows.

This means *a continuous budget deficit is required* to sustain a given level of activity."

¹⁵ Ingelesezt: "A progressive macroeconomics agenda has to recognise that a normal state will require continuous government deficits over each business cycle rising and falling with fluctuations in non-government sector net spending. Rarely, will a government surplus be appropriate.

Further, government deficits are not just appropriate in times of recession or slow growth. They are required whenever there is a non-government desire for a surplus, which is the typical case."

¹⁶ ikus A. Lerner (1943) 'Functional Finance and the Federal Debt', *Social Research*, 10(1), 38-51.

¹⁷ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=26267&cpage=1#comment-32182>.

- vi) Gobernuak erabili gabeko zerga kreditu horiek hiru eratan gordetzen ditu: benetako eskudiru bezala, eskudiru saldoak legez erreserba bankuan, edo saldoak lez balore-tituluko kontuetan erreserba bankuan, Altxor Publiko tituluak deituta
- vii) Hiru horien batuketa zor nazionala da
- viii) Zor nazionala, beraz, gastatutako zerga kreditu batuketa da, oraindik zergak ordaintzeko erabili gabe
- ix) Beraz, “*nola itzuli behar da?*” galdera erabat aplikaezina da
- x) Hortaz, zer dela eta behar du ekonomiak defizit bat (gastatutako zerga kredituak eta oraindik ez erabiliak zergak ordaintzeko? Aurrezte netorako desioa egokitzeko

Laburbilduz:

“bottom line- unemployment is always and necessarily the evidence that the govt hasn’t spent enough to cover the need to pay taxes and the desire to save.

same thing, other way around- If the tax unemploys more people than the govt hired, it should cut the tax or hire (directly or indirectly) the rest of the unemployed.”

PS: Hauxe da interesatzen zaidan bertsolaritza bakarra. Sorry!

3. Moneta ‘lokalak’

Eusko. Ogerleko. Bilbodiru. Ekhi...

Ikus ondoko linka¹⁸.

4. Lan bermea: historia eta istorioak

Lan bermeaz zertxobait idatzita dago blog honetan¹⁹.

Historia:

W. Mosler-ek dioenez²⁰,

Enplegu osorako politika 1993an hasi zen Mosler-en *Soft Currency Economics* lanarekin. Bill Mitchell lehenago hasi zen berak deituriko *buffer stock employment* lanarekin, geroago *job guarantee* bilakatu zuena.

1990eko hamarkadaren bukaeran biok, Mosler-ek eta Mitchell-ek, batera idatzi zuten gai horretaz.

1996an Mosler-ek *Full Employment and Price Stability* izenekoa idatzi zuen. Denbora berean Pavlina Tcherneva-k *Mathematical Model for Full Employment and Price Stability* modelo matematikoa plazaratu zuen

¹⁸ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/otarrea/gizarte-zientziak/ekonomia/moneta-lokalak>.

¹⁹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2011/09/04/zergatik-ez-plan-hau/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/02/09/randall-wray-eta-lana/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/04/04/langabezia-gizatasunaren-aurkako-krimena-da/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/04/12/warren-mosler-lan-bermea/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/06/06/randall-wray-lan-bermea-job-guarantee/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/09/04/lan-bermea-job-guarantee/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/04/08/pavlina-r-tcherneva-k-lan-bermeaz/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/04/08/lan-bermeaz-job-guarantee-delakoaz/>.

²⁰ Ikus <http://moslereconomics.com/2013/11/19/comments-on-bakerbernstein-book/>.

1998an Randall Wray-k, Hyman Minsky-ren ikaslea izandakoak, *Understanding Modern Money* idazti zuen non Minsky-ren *employer of last resort (ELR)* erabili baitzuen.

2010ean Mosler-ek *The 7 Deadly Innocent Frauds of Economic Policy* plazaratu zuen non, berriz, “*an employed labor buffer stock policy, vs today’s policy of using an unemployed labor buffer stock*” azaldu baitzuen.

Honela segitzen du Mosler-ek,

“By that time I had begun framing it as a ‘transition job’ policy, to facilitate the transition from unemployment to private sector employment, recognizing that employers prefer to hire people already working.”

Are gehiago,

“... a few years ago I met with Dean Baker for at least two hours in his office, after he had read my book, discussing the fine points of the various proposals.”

University of Missouri - Kansas City delakoan, UMKC-n, badaude gai horretaz aritu diren ikerlari batzuk: Mat Forstater, Stephanie Kelton, Scott Fullwiler.

Halaber, Jan Kregel-ek eurogunerako proposamen bat plazaratu zuen.

Laburbilduz, azken 20 urte hauetan askotxo idatzi da lan bermeaz.

Hala ere, horrelako inor ez dute aipatu Jared Bernstein-ek eta Dean Baker-ek 2013an argitaratutako liburu honetan²¹: *Getting Back to Full Employment: A Better Bargain for Working People*.

Istoriok:

Stephanie Kelton-ek dioenez²²,

“Berstein & Barker advocate “transitional jobs program” in new book. No reference to @wbmosler who coined phrase or MMT which popularized it.”

Eta Warren Mosler-ek berak dioenez²³,

“The only interesting part and the point of this post is the shameless lack of any attribution whatsoever to any of the above mentioned MMT economists for ideas and language ‘copied and pasted’, so to speak.”

Hau mundu hau!

5. Eskubide ekonomikoak XXI. menderako

Pavlina Tcherneva maiz aritu da *Job Guarantee* delakoaz²⁴.

Baita enplegu osoa lortzeko ildo marraztuz, enpresari sozialaren bitartez ere. Adibide gisa, ikus 2012an egindako bi lan hauek: *Full Employment Through Social Entrepreneurship: The Nonprofit*

---

²¹ Ikus <http://www.cepr.net/index.php/publications/books/getting-back-to-full-employment-a-better-bargain-for-working-people> eta liburu osoa hemen: http://www.cepr.net/documents/Getting-Back-to-Full-Employment_20131118.pdf.

²² Ikus <http://moslereconomics.com/2013/11/19/tweet-from-stephanie-kelton-stephaniekelton/>.

²³ Ikus <http://moslereconomics.com/2013/11/19/comments-on-bakerbernstein-book/>.

²⁴ Ikus <http://pavlina-tcherneva.net/>.

*Model for Implementing a Job Guarantee*²⁵, eta *Beyond Full Employment: The Employer of Last Resort as an Institution for Change*²⁶.

Zehazki, *Modern Money & Public Purpose: Economic Rights* delako ekitaldian hitzaldi bat eman zuen. Ikus ondoko bideoa linkean²⁷.

6. Zazpi urte joan dira...

Jadanik zazpi urte igaro dira 2006.11.07ko lehen sarreratik²⁸ gaur arte...

Zazpi urte horietan zenbait mugarri egon dira, mugarriak autore zehatz batzuen inguruan mugituz:

- a) Michael Hudson
- b) Randall Wray eta Stephanie Bell
- c) Warren Mosler
- d) Bill Mitchell
- e) Stephanie Kelton (lehengo Stephanie Bell)
- f) Oro har, DTM-koak

Egindako lana:

2006tik hamaika sarrera blog honetan, bi liburu (*finantza kapitalismoa* eta *diru teoria modernoa eta finantza ingeniariatza*) eta berorien aurkezpenak, zenbait hitzaldi, elkarrizketa batzuk (telebistan, irratieta, prentsa idatzian,...), eta hainbat artikulua prentsa idatzian.

Hona hemen bilakaera:

- (i) Zenbait mugarri²⁹
- (ii) Ene bide berria³⁰

7. Peter-en printzipioa ekonomian

Printzipioa³¹: *Employees tend to rise to their level of incompetence*

Printzipioa ekonomian (bereziki Espainian, una, grande y libre-n): *unibertsitateko irakasleek beren inkompetentzia maila lortzen dute katedra lortzerakoan*

Batzuek ama birjinaren bidez egiten dituzte beren aurreikuspenak edo / eta kristalezko bolatxoari begira

Etsenpluren bat?: *“krisi honek beste bost urte iraungo du, gutxienez”*³²

Zerk sortu duen krisia? Nola sortu zuten krisia? Zergatik eta zertarako?

---

²⁵ Ikus http://www.levyinstitute.org/pubs/pn_12_02.pdf.

²⁶ Ikus http://www.levyinstitute.org/pubs/wp_732.pdf.

²⁷ ikus <http://www.youtube.com/watch?v=-3uWDnLVPv8>.

²⁸ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2006/11/07/marx-hasiberrientzat/>.

²⁹ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/12/21/zenbait-mugarri/>.

³⁰ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/03/25/ene-bide-berria/>.

³¹ Ikus http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Principle.

³² Ikus

http://www.berria.info/albisteak/87256/anton_borja_ez_dago_susperraldirik_beste_bost_urterako_krisia_izango_dugu.htm.

Ama birjinari galdetu edo / eta kristalezko bolatxoari begira!

Dudatan egonik, galdetu Espainiako unibertsitateetako edozein katedraduni!

(*Caveat*: UPV erakunde espainiarra denik, ez dut uste inork ukatuko lukeenik.)

Gehigarriak:

- (i) <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/10/25/erreformismo-merkezaharkitu-eta-ez-efektiboa-krisian-segitzeko/>
- (ii) <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/10/27/ezkerraren-izenean/>

8. Literatura?

Mundu mailako fenomeno berria eta erabat kezagarria:

George Orwell³³.

George Orwell eta Aldous Huxley³⁴.

Everything we do online is tracked.

9. Eta Euskal Herrian?

Zenbait bazterretan etsipena hedatuz doa³⁵...

Etsipenaren aurka agian ondokoa gogoratzea komeniko zaigu: Euskal Herriko konfederaziorantz³⁶.

Ad Majorem Vasconum Libertatem

(donejurgi)

---

³³ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/06/10/george-orwell-bi-hitz/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/07/09/george-orwell-bi-hitz-segida/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/08/02/george-orwell-bi-hitz-bigarren-segida/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/09/06/george-orwell-bi-hitz-hirugarren-segida/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/10/29/george-orwell-bi-hitz-laugarren-segida/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/12/03/george-orwell-bi-hitz-bosgarren-segida/>.

³⁴ Ikus <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/dec/29/internet-corporate-surveillance>.

³⁵ Ikus <http://zuzeu.com/2013/12/29/ehbilduren-proposamen-autonomista/>.

³⁶ ikus <http://www.unibertsitatea.net/otarrea/gizarte-zientziak/ekonomia/euskal-herriko-konfederaziorantz>.